



DET KONGELIGE KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Forsknings- og høyere utdanningsministeren

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

18/6637-2

10. april 2019

Invitasjon til å komme med innspill til stortingsmelding om arbeidsrelevans i høyere utdanning

Høyere utdanning skal bidra til at samfunnet videreutvikles, til å håndtere store samfunnsutfordringer og til å gi arbeidslivet tilgang til kvalifisert arbeidskraft, slik at vi kan sikre økonomien og velferden. Studentene som uteksamineres har en viktig rolle for at ny kunnskap skal komme virksomheter og samfunnet til nytte og for å omstille norsk arbeidsliv. De er morgendagens gründere, medarbeidere og ledere.

Norsk høyere utdanning holder jevnt over god kvalitet og i dagens arbeidsmarked med lav arbeidsledighet får så å si alle med høyere utdanning jobb. Undersøkelser viser også at arbeidsgiverne stort sett er tilfredse med kandidatens kompetanse. Like fullt må kvaliteten og relevansen i høyere utdanning heves gitt utviklings- og omstillingsbehovene fremover og de høye ambisjonene vi har på samfunnets og studentenes vegne.

Jeg vil derfor legge frem en stortingsmelding der ambisjonen er å styrke kvaliteten og arbeidsrelevansen i utdanningene gjennom bedre og mer gjensidig samarbeid om samfunnets kunnskapsbehov og studentenes læring. Studentene skal forberedes bedre på arbeidslivet og arbeidslivet skal få tilgang til kvalifisert arbeidskraft. Meldingen skal etter planen legges frem våren 2021.

I tillegg til denne meldingen, foreløpig kalt arbeidsrelevansmeldingen, skal regjeringen legge fram kompetansereformen *Lære hele livet*, som omhandler etter- og videreutdanning, samt en stortingsmelding om internasjonal studentmobilitet, som også vil berøre samarbeidet mellom høyere utdanning og arbeidsliv. Arbeidsrelevansmeldingen vil sees i sammenheng med begge disse.

I arbeidet med denne stortingsmeldingen ønsker jeg god dialog med studenter, universiteter og høyskoler, arbeidslivet og øvrige aktører. Denne innspillsinvitasjonen er et ledd i dialogen.

Jeg har identifisert noen utfordringer arbeidsrelevansmeldingen må belyse:

- Arbeidsmarkedet er i omstilling, og kompetansebehovene endrer seg. Gapet mellom hva studentene lærer og hvordan de lærer og behovene i fremtidens arbeidsliv må ikke bli for stort.
- Overgangen fra høyere utdanning til arbeid er vanskelig for noen grupper. For kandidater fra noen av de disiplinbaserte utdanningene vedvarer den vanskelige arbeidsmarkedssituasjonen.
- Tilgangen til praksisplasser er for lav i mange studier, og kvaliteten på praksisen varierer.
- Det benyttes i for liten grad studentaktive lærings- og vurderingsformer som gir kandidatene ferdigheter som er viktige i arbeidslivet.
- Innovasjon og entreprenørskap vektlegges for lite i høyere utdanning.
- Mange studenter syns ikke de får god nok informasjon om hvordan de kan bruke kompetansen sin i arbeidslivet. Karriereveiledningen og informasjonen til studentene bør styrkes.
- Universitetenes og høyskolenes Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) fungerer i varierende grad. RSA har hatt beskjeden effekt i utviklingen av studietilbudene.

Ambisjoner for arbeidsrelevansmeldingen

Ambisjonen for stortingsmeldingen er å styrke kvaliteten og arbeidsrelevansen i høyere utdanning. Studentene skal forberedes bedre på arbeidslivet og arbeidslivet skal få tilgang på relevant kompetanse som kan bidra til utvikling og omstilling.

Ambisjonene skal nås gjennom:

- bedre og mer gjensidig samarbeid mellom universiteter og høyskoler og arbeidslivet om samfunnets kunnskapsbehov, utviklingen av høyere utdanning og studentenes læring
- å styrke kvaliteten på praksis i utdanninger med mye obligatorisk praksis
- å styrke arbeidstilknytningen i utdanninger som har svak arbeidstilknytning i dag, inkludert gjennom økt bruk av praksis
- å styrke innovasjon og entreprenørskap i høyere utdanning

Spørsmål

Spørsmålene under skal være åpne nok til at dere kan gi oss de innspillene og refleksjonene dere mener er viktige. Jeg ønsker kortfattede svar på de spørsmålene dere finner relevante.

1. Hovedutfordringer som bør omtales i meldingen

I teksten over har jeg trukket opp en del utfordringer knyttet til arbeidsrelevans i høyere utdanning. Er dere enige i at dette er sentrale utfordringer? Hva vil dere eventuelt trekke fram for å supplere eller korrigere dette utfordringsbildet?

Hvordan mener dere de de store omstillingene vi står overfor (digitalisering, grønt skifte, migrasjon etc.) påvirker arbeidslivets kompetansebehov, og hvordan bør arbeidslivet og utdanningsinstitusjonene samarbeide for å møte disse?

2. Samarbeid om høyere utdanning

Hva er de viktigste motivasjonsfaktorene for at virksomheten skal delta i samarbeid om høyere utdanning?

Hvordan samarbeider virksomheten med universiteter og høyskoler om høyere utdanning? Hvilke former for samarbeid om høyere utdanning fungerer godt og hvilke fungerer mindre godt?

Hvor god kunnskap har virksomheten om kandidatenes kompetanse, inkludert for ph.d.-kandidater? Hva skal eventuelt til for at arbeidslivet får bedre kunnskap om kandidatenes kompetanse?

3. Samarbeid om studentenes læring

Arbeidslivet bidrar til at studentenes utdanning holder høy kvalitet og er relevant f.eks. ved at folk fra arbeidslivet underviser, gjennom samarbeid om reelle oppgaver fra arbeidslivet og bruk av praksis etc. Hvilke aktiviteter kan bidra til at flere studenter tilegner seg ferdigheter som virksomheten har behov for nå og i fremtiden?

Hva er erfaringene med slikt samarbeid og hva har det tilført virksomheten?

Hva kan motivere virksomheten til å ta imot flere praksisstudenter og bygge ut samarbeidet om utdanning?

Hvordan mener dere flere studenter kan tilegne seg innovasjons- og entreprenørskapskompetanse underveis i studiene?

4. Myndighetsnivå

Hva er mulighetene og hindringene for tettere samarbeid med universiteter og høyskoler om høyere utdanning?

Hvordan mener dere myndighetene kan legge til rette for bedre samarbeid om høyere utdanning mellom universiteter og høyskoler og arbeidslivet?

5. Eksempler

Jeg mottar gjerne konkrete eksempler (1-3) på godt samarbeid med universiteter og høyskoler om høyere utdanning.

6. Supplerende spørsmål om helse- og sosialfag- og lærerutdanning

Helse- og sosialfagutdanninger

Meld. St. 13 (2011-2012) *Utdanning for velferd – Samspill i praksis* la grunnlaget for et tettere samarbeid mellom tjenestene og universiteter og høyskoler om helse- og sosialfagutdanningene for å møte tjenestenes kompetansebehov. Helse- og sosialfagutdanningene styres gjennom en felles rammeplan og nasjonale retningslinjer som utarbeides for den enkelte utdanning. Styringssystemet skal sikre kvalitet og relevans i utdanningene og har som mål at utdanningene, tjenestene og brukerne samarbeider mer om det faglige innholdet i utdanningene. Universitets- og høgskolerådet sluttførte i 2016 et prosjekt (Praksisprosjektet) som belyste flere utfordringer med praksisstudier i helse- og sosialfagutdanningene, og kom med forslag til løsninger. God kvalitet i praksisstudiene er viktig for den totale kvaliteten på utdanningene.

Sett i lys av dette kunnskapsgrunnlaget, hva er de største utfordringene for et gjensidig samarbeid mellom institusjonene og tjenestene? Hvilke tiltak kan være egnede bidrag for å løse utfordringene?

Hva kjennetegner et velfungerende samarbeid mellom utdanningene og praksisfeltet og hvordan bidrar samarbeidet til utvikling av utdanningene?

Hvordan kan samarbeidsavtalene mellom institusjonene og tjenestene bidra til økt kvalitet og relevans i praksis i helse- og sosialfagutdanningene?

Hvordan bidrar samarbeidsorganer til å skape gode rammer for blant annet praksisstudier, kombinerte stillinger, veilederkompetanse, FoU og tjenesteinnovasjon?

Hva skal til for å få til et forpliktende samarbeid mellom helse- og sosialfagutdanninger og kommuner om praksisstudier? Hva er de største hindringene for et slikt samarbeid i dag?

Mange studenter i helse- og sosialfagutdanninger møter tjenestene for første gang i praksisstudiene. Hva er verdien av å ha studenter i praksis, og hvordan kan verdien eventuelt bli høyere?

Lærerutdanning:

Kvaliteten i lærerutdanning avhenger av innsats både fra lærerutdanningsinstitusjonene og skoler og barnehager der studentene har praksis. Styrking av samarbeid mellom aktører i lærerutdanningsfeltet og partnerskap mellom skole- og barnehageeiere og lærerutdanningsinstitusjoner er viktige mål.

Hva mener dere er de viktigste utfordringene for et godt og gjensidig samarbeid mellom aktørene i lærerutdanningsfeltet og barnehageeiere?

Hva mener dere kjennetegner et velfungerende samarbeid mellom utdanningene og praksisfeltet og hvordan bidrar samarbeidet til utvikling av skoler og barnehager?

Hva er verdien av å ha studenter i praksis, og hvordan kan verdien eventuelt bli høyere?

Avslutning

En tilsvarende invitasjon til å gi skriftlige innspill er også sendt til utdanningsinstitusjonene (se nettsiden for meldingen: regjeringen.no/arbeidsrelevans). Jeg vil også legge opp til innspillsmøter i arbeidet med meldingen. De skriftlige innspillene og innspillsmøtene vil utgjøre en viktig del av kunnskapsgrunnlaget for arbeidsrelevansmeldingen.

Jeg ber om at innspillene sendes til Kunnskapsdepartementets postmottak: postmottak@kd.dep.no. Innspillene er offentlige etter offentlighetsloven og blir publisert på stortingsmeldingens nettside. Nettsiden inneholder informasjon om arbeidet med arbeidsrelevansmeldingen og vil bli oppdatert med relevante nyheter. Frist for å sende innspill er **15. september 2019**. Jeg mottar gjerne innspillene tidligere om det er anledning til det.

Med hilsen

Iselin Nybø

Adresseliste

Abelia	P.b. 5490 Majorstua	0305	OSLO
AF-Gruppen			
Akademiet for yngre forskere			
Akademikerforbundet	Tollbugata 35	0157	OSLO
Akademikerne	Fridtjof Nansens plass 6	0160	OSLO
Akershus fylkeskommune	Postboks 1200	0107	OSLO
Akershus universitetssykehus			
Arbeids- og velferdsdirektoratet	Postboks 323	0614	OSLO
Arbeidsgiverforeningen Spekter	Pb. 7052 Majorstuen	0306	OSLO
Arkitektenes Fagforbund	Josefinesgt. 34	0351	OSLO
Arntzen de Besche Attensi			
Aust-Agder fylkeskommune	Serviceboks 606	4809	ARENDAL
ungdoms- og familiedirektoratet			
Barne- Bibliotekarforbundet	Postboks 431 Sentrum	0103	OSLO
Buskerud fylkeskommune	Fylkeshuset	3020	DRAMMEN
Cambi			
Chr. Michelsens Institutt	Postboks 6033 Postterminalen	5892	BERGEN
CICERO			
CMR			
CREO (musikernes fellesorganisasjon)			
De nasjonale forskningsetiske komiteene	Kongens gate 14	0153	OSLO
Den Norske Jordmorforening	Tollbugaten 35	0157	OSLO
Den norske legeforening	Postboks 1152 Sentrum	0107	OSLO

Den norske tannlegeforening	Postboks 2073 Vika	0125	OSLO
Den norske veterinærforening	Postboks 6783 St. Olavs plas	0130	OSLO
Det norske Diakonforbund	Rådhusgata 1-3	0151	OSLO
Det Norske Videnskaps-Akademi	Drammensveien 78	0271	OSLO
Digitread			
Direktoratet for utviklingssamarbeid	Postboks 1303 Vika	0112	OSLO
DNV-GL			
Dysleksi Norge Dysleksiforbundet i Norge			
Econa	Postboks 1869 Vika	0124	OSLO
Elevorganisasjonen Equinor (pressekontakt)	Kolstadgata 1	0652	OSLO
eSmart Systems			
FAFO Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning	Postboks 2947 Tøyen	0608	OSLO
Fellesorganisasjonen Finnmark fylkeskommune	Pb. 4693 Sofienberg Henry Karlsens plass 1	0506 9815	OSLO VADSØ
Folkehelseinstituttet	Postboks 4404 Nydalen	0403	OSLO
Forskerforbundet	Postboks 1025 Sentrum	0104	OSLO
Forsvarets forskningsinstitutt Fredrikstad FagAkademi AS Friluftsrådenes Landsforbund Frischsenteret			
Funksjonshemmedes fellesorganisasjon	Mariboës gate 13	0183	OSLO
Fylkesmannen i Agder Fylkesmannen i Innlandet	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL

Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	MOLDE
Fylkesmannen i Nordland	Statens hus	8002	BODØ
Fylkesmannen i Oslo og Viken			
Fylkesmannen i Rogaland	Postboks 59	4001	STAVANGER
Fylkesmannen i Troms og Finnmark			
Fylkesmannen i Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Fylkesmannen i Vestfold og Telemark			
Fylkesmannen i Vestland			
General manager Haukeland universitetssykehus			
Havforskningsinstituttet			
Hedmark fylkeskommune	Postboks 4404 Bedriftssenteret	2325	HAMAR
Helifuel			
Helse Midt-Norge RHF	Postboks 464	7501	STJØRDAL
Helse Nord	Postboks 1445	8038	BODØ
Helse Sør-Øst RHF	Postboks 404	2303	HAMAR
Helse Vest RHF	Postboks 303 Forus	4066	STAVANGER
Helsedirektoratet	Pb. 7000 St. Olavs plass	0130	OSLO
Hordaland fylkeskommune	Postboks 7900	5020	BERGEN
Hovedorganisasjonen Virke	Boks 2900 Solli	0230	OSLO
Hydro			
Hydro			
IKO (Institutt for Kristen oppseding)			
IKT Norge			
Innovasjon Norge			
Institutt for energiteknikk	Instituttveien 18	2027	KJELLER
Institutt for samfunnsforskning	Postboks 3233 Elisenberg	0208	OSLO

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	Postboks 212 Sentrum	0103	OSLO
Kongsberg Gruppen KS	Postboks 1378 Vika	0114	OSLO
Landslaget for matematikk i skolen			
Landsorganisasjonen i Norge	Youngsgate 11	0181	OSLO
Likestillings- og diskrimineringsombudet	Postboks 9297 Grønland	0134	OSLO
Lærernes Yrkesforbund	Lakkegata 3	0187	OSLO
Lærernes Yrkesforbund Møre og Romsdal fylkeskommune	Lakkegata 3 Fylkeshuset	0187	OSLO
Møreforskning		6404	MOLDE
Naturviterne	Keysersgate 5	0165	OSLO
NCE Aquatech Cluster (daglig leder)			
NCE Blue Legasea			
NCE Energy Technology			
NCE Eyde			
NCE Finance Innovation			
Klosser innovasjon AS)			
NCE Heidner Biocluster (adm. dir			
NCE iKuben (daglig leder)			
NCE Maritime Cleantech			
NCE Media (CEO)			
NCE Norway Healthtech			
NCE Seafood Innovation Cluster (managing director)			
NCE Smart Energy Markets (adm. dir.)			
NCE Tourism-Fjord Norway			
NERSC			
Nofima			

NORCE			
Nord studentsamskipnad	Postboks 1490	8049	BODØ
Nordisk institutt for studier av innovasjon forskning og utdanning	Postboks 2815 Tøyen	0608	OSLO
Nordland fylkeskommune	Fylkeshuset	8048	BODØ
Nordlandsforskning			
Norges arktiske studentsamskipnad	Teorifagbygget Hus 2	9037	TROMSØ
Norges blindeforbund			
Norges Farmaceutiske Forening	Tollbugt. 35	0157	OSLO
Norges Handikapforbund	Postboks 9217 Grønland	0134	OSLO
Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon	Postboks 9100 Grønland	0133	OSLO
Norges Juristforbund	Kr. Augustsgt. 9	0164	OSLO
Norges tekniske vitenskapsakademi	Lerchendam gård	7491	TRONDHEIM
Norsar			
Norsk ergoterapeutforbund	Stortingsgata 2	0158	OSLO
Norsk Fysioterapeutforbund	Postboks 2704 St. Hanshaugen	0131	OSLO
Norsk Gestaltinstitutt AS Høgskole	Pilestredet 75C	0354	OSLO
Norsk institutt for bioøkonomi	Postboks 115	1431	ÅS
Norsk institutt for kulturminneforskning	Dronningens gate 13, Postboks 736	0105	OSLO
Norsk institutt for lufforskning	Postboks 100	2027	KJELLER
Norsk institutt for naturforskning			
Norsk institutt for vannforskning	Postboks 173 Kjelsås	0411	OSLO
Norsk Lektorlag	MBE 326, Pb. 1 Youngstorget	0028	OSLO
Norsk Lektorlag	MBE 326, Pb. 1 Youngstorget	0028	OSLO
Norsk psykologforening	Pb. 419 Sentrum	0103	OSLO

Norsk Radiografforbund	Rådhusgata 4	0151	OSLO
Norsk Skolelederforbund			
Norsk Sykepleierforbund	Postboks 456, Sentrum	0104	OSLO
Norsk tjenestemannslag	Møllergata 10	0179	OSLO
Norsk utenrikspolitisk institutt	Postboks 7024 St. Olavs plass	0422	OSLO
Northern Research Institute	Postboks 6434 Forskningsparken	9294	TROMSØ
Norut Narvik NR Norsk Regnsentral NTNU Samfunnsforskning			
Næringslivets Hovedorganisasjon	P.b. 5250 Majorstua	0303	OSLO
Oppland fylkeskommune	Serviceboks	2626	LILLEHAMMER
Oslo kommune Oslo universitetssykehus	Rådhuset	0037	OSLO
Presteforeningen	Postboks 437 Sentrum	0103	OSLO
PRIO - Institutt for fredsforskning	Hausmannsgt 7	0186	OSLO
Rambøll Norge Rogaland fylkeskommune	Postboks 130	4001	STAVANGER
RURALIS Salmonor AS			
Samarbeidsforumet av funksjonshemmede organisasjoner	Postboks 8953 Youngstorget	0028	OSLO
Sametinget	Ávjovárgeaidnu 50	9730	KARASJOK
Samfunnsviterne	Kr. Augustsgt. 9	0164	OSLO
Samfunnsøkonomene	Postboks 1917 Vika	0124	OSLO
Samskipnadsrådet	c/o SiO, Postboks 94 Blindern	0314	OSLO
Simula Research Laboratory AS	Postboks 134	1325	LYSAKER

SINTEF Energi (Direktør i energi)			
SINTEF Manufacturing (direktør i manufacturing)			
SINTEF Ocean (direktør i ocean)			
SINTEF Teknologi og samfunn	Postboks 4760 Sluppen	7475	
Skolenes landsforbund	Postboks 8783 Youngstorget	0028	OSLO
Skolenes landsforbund	Postboks 8783 Youngstorget	0028	OSLO
SNF			
Snøhetta			
SoCentral			
Sogn og Fjordane fylkeskommune	Askedalen 2	6863	LEIKANGER
St. Olavs hospital			
STAFO	Postboks 9038 Grønland	0134	OSLO
Statens arbeidsmiljøinstitutt	Postboks 5330 Majorstuen	0304	OSLO
Statens helsetilsyn	Postboks 231 Skøyen	0213	OSLO
Statens råd for likestilling av funksjonshemmede	Postboks 8113 Dep	0032	OSLO
Statistisk sentralbyrå	Postboks 2633 St. Hanshaugen	0131	OSLO
Statlig spesialpedagogisk støttesystem	Postboks 2814 Solli	0204	OSLO
Stavanger universitetssykehus			
Studentsamskipnaden i Agder	Postboks 1864 Gimle	4686	KRISTIANSAND S
Studentsamskipnaden i Gjøvik Ålesund og Trondheim	Postboks 2460	7005	TRONDHEIM
Studentsamskipnaden i Indre Finnmark	Hannoluohkka 45	9520	KAUTOKEINO

Studentsamskipnaden i Innlandet	Gudbrandsdalsvegen 350	2624	LILLEHAMMER
Studentsamskipnaden i Molde	Postboks 2110	6402	MOLDE
Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus	Postboks 94 Blindern	0314	OSLO
Studentsamskipnaden i Stavanger	Postboks 8600 Forus	4036	Stavanger
Studentsamskipnaden i Sørøst-Norge			
Studentsamskipnaden i Volda	Postboks 278	6101	VOLDA
Studentsamskipnaden i Østfold		1757	HALDEN
Studentsamskipnaden i Ås		1432	ÅS
Studentsamskipnaden på Vestlandet			
Synshemmede Akademikeres Forening			
Tekna - Teknisk-naturvitenskapelig forening	Postboks 2312 Solli	0201	OSLO
Telemark fylkeskommune	Fylkeshuset	3706	SKIEN
Telemarksforskning (direktøren)			
Transportøkonomisk institutt			
Troms fylkeskommune	Postboks 6600	9296	TROMSØ
Trøndelag FoU			
Trøndelag fylkeskommune	Pb 2560	7735	STEINKJER
Trønder Energi			
Ungt entreprenørskap			
Unio	Stortingsgata 2	0158	OSLO
Universell			
Universitetssykehuset Nord-Norge			
Utdanningsforbundet	Postboks 9191 Grønland	0134	OSLO
Utlendingsdirektoratet	Postboks 2098 Vika	0125	OSLO

Vest-Agder fylkeskommune	Pb 770	4666	KRISTIANSAND S
Vestfold fylkeskommune	Fylkeshuset Svend Foynsgt 9	3126	TØNSBERG
Vestlandsforskning			
Vestlandske Blindeforbund			
Veterinærinstituttet	Postboks 750 Sentrum	0106	OSLO
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund	Postboks 9232 Grønland	0134	OSLO
Øistein Sonstad (CEO)			
Østfold fylkeskommune	Postboks 220	1702	SARPSBORG
Østfoldforskning			